

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Wagner László ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Vincze Annamária jogtanácsos által képviselt alperes ellen, vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. június 2. napján meghozott, 19.G.40.469/2009/11. számú ítélete ellen, a felperes részéről 13. sorszám, míg az alperes részéről 14. és 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését a 10.543.261 (tízmillió-ötszáznegyvenháromezer-kétszázhatvanegy) forint üzemeltetési alapidj (alapidj I.), valamint a 3.863.032 (hárommillió-nyolcszázhatvanháromezer-harminckettő) forint üzemeltetési átalányhányad (alapidj II.) megfizetésére irányuló kereset, továbbá a perköltség tekintetében hatályon kívül helyezi, míg az 1.045.785 (egymillió-negyvenötezer-hétszáznyolcvanöt) forint légi óradíj, a típusdokumentáció 639.748 (hatszázharminckilencezer-hétszáznegyvennyolc) forint beszerzési költsége megfizetésére irányuló kereseti kérelem tekintetében helybenhagyja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az 1994. június 20-án létrejött és többször módosított szerződés alapján az alperes kötelezettséget vállalt a felperes rendelkezésében lévő légi járművek üzemben

tartásával, üzemeltetésével, és üzemszervezésével kapcsolatos feladatok ellátására. A szerződés alapján az alperes üzemeltetési alapdíjat és légi óradíjat is tartozott fizetni. Az alperes a szerződést 2006. január 9-i levelével 2006. január 10. napjára felmondta. A peres felek között az alapdíjjal, a repülési óradíjjal, a 'A'-'B'--i repülőbázissal összefüggő alapdíjjal, valamint az innen történő elköltözés költségeivel, a típusdokumentáció beszerzési költségeivel, továbbá a légi járművek átadásának költségeivel kapcsolatban vita merült fel.

A felperes keresetében 28.203.554 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében 3.127.904 Ft-ot meghaladóan a kereset elutasítását kérte, továbbá viszontkeresetet terjesztett elő 650.765 Ft tévesen megfizetett kamat visszafizetése iránt. Az elsőfokú bíróság az alperes által elismert összeg tekintetében részítéletet hozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében 12.228.794 Ft és kamatai, valamint részperköltség megfizetésére kötelezte az alperest, míg a további keresetet és a viszontkeresetet elutasította.

A felperes repülési alapdíj igénye (alapdíj I.) tekintetében úgy foglalt állást, hogy az alperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére nem bizonyította a rendkívüli felmondásban megjelölt magatartások elkövetését, ezáltal nem bizonyosodott be, hogy a felperes olyan szerződésszegést követett el, amely alapot adott az azonnali hatályú felmondásra. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes 2006. január 9-i felmondása jogellenes volt, ami szerződésszegésnek minősül. Ezért a Ptk. 318. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 339. § alapján kártérítési felelősséggel tartozik. Ennek körében a Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében a felperes elmaradt hasznát, ezen belül a 2005. december hóra meg nem fizetett 1.448.632 Ft, továbbá a 2006. január hóra esedékes, el nem ismert 9.094.624 Ft alapdíjat köteles megtéríteni. Az elsőfokú bíróság nem látott lehetőséget az alapdíjnak a lezuhant helikopterre jutó hányaddal történő csökkentésére, mivel díjcsökkentésre a szerződés szerint a légi alkalmasság végleges elvesztése esetén van lehetőség. Ennek megítélését szakkérdésnek minősítette, és mivel az alperes nem terjesztett elő ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványt, nem találta megállapíthatónak a helikopter légi közlekedési alkalmasságának végleges elvesztését. Emellett az elsőfokú bíróság arra is utalt, hogy a felek a szerződés mellékletének 1.2. pontjában meghatározott forgalmi üzemeltetésből való kiesés alatt a légi járműnek a forgalomból hatósági úton történő kivonását értették. Ezt pedig az 1995. évi XCVII. törvény 14. § a) pontja értelmében az alperesnek mint tulajdonosnak kellett volna kérnie. E költségek alól azért sem találta az alperest mentesíthetőnek, mert a felperesnek változatlanul fennálltak az üzemeltetési, illetve üzemben tartási feladatai. A felperes alapdíj II. címen előterjesztett igényét a szerződés mellékletének 9.1.1. pontja alapján megalapozatlannak minősítette, mert e rendelkezés további alapdíj fizetési kötelezettséget nem állapít meg, csupán az alapdíjnak az egy gépre jutó hányadát határozza meg. A 'A'-'B'-i légi bázis működtetésével kapcsolatos alapdíj igényt azért utasította el az elsőfokú bíróság, mert megállapította, hogy a légi bázison a tevékenység folytatása annak következtében lehetetlenült el, hogy az alperesnek a repülőtéren nem állt fenn

bérleti joga. Ezáltal a felperes 2005. december és 2006. január hónapokban tevékenységet sem tudott itt kifejezni, így alapidíjra sem tarthat igényt. A ...-i bázisról történő költözés miatti igényt azért nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság, mert azt a tevékenységet a szerződés 2.2. pontjában meghatározott, a légi járművek felkészítésével és kiállításával kapcsolatos olyan tevékenységnek minősítette, amelyért a felperesnek külön térítés nem jár. A légi járművek átadásával kapcsolatos kártérítési igényt azért utasította el, mert ezek a költségek a szerződés jogszerű felmondása, vagy egyéb okból történő megszűnése kapcsán szükségessé váló átadással is felmerültek volna. A típusdokumentáció beszerzésével összefüggő 639.748 Ft költség megfizetésére azért kötelezte az alperest, mert a szerződés szerint a típusdokumentációk biztosítása az ő szerződéses kötelezettsége volt, így meg kell térítenie azokat a költségeket, amelyek azzal merültek fel, hogy a típusdokumentációt a felperes beszerezte helyette. A légi óradíjak megfizetésére azért kötelezte az alperest, mert az alapszerződés 2.2. pontja, valamint a szerződés 1. számú mellékletének 9.2. pontja értelmében a felperes jogosult volt légi jármű típusonként meghatározott légi óradíjat felszámítani az üzemanyagok biztosítása körében is. Kiemelte, hogy sem az alapszerződésből, sem annak módosításából nem tűnik ki, hogy a felperesnek a ...-i légi bázison kellett az üzemanyagot biztosítania. Az elsőfokú bíróság a viszontkeresetet azért utasította el, mert kétségtelenül megállapítható volt, hogy a kérdéses számlákat az alperes késedelmesen egyenlítette ki, ezért a Ptk. 301. §-a értelmében a késedelem esetleges kimentésétől függetlenül is fennállt a késedelemi kamat fizetési kötelezettsége.

Az ítélet ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő. A felperes jogorvoslati kérelmében az ítélet részbeni megváltoztatását, a marasztalás 3.863.032 Ft-tal történő felemelését kérte. Azért támadta az elsőfokú bíróság döntését, mert a lezuhant ... lajstromszámú helikopterre eső üzemeltetési átalányhányad megfizetésére nem látott lehetőséget. Hangsúlyozta, hogy az alperes az üzemeltetési átalánydíjat önkényesen, egyoldalúan csökkentette a lezuhant helikopterre jutó üzemeltetési hányaddal, ezért külön számlában alapidíj 2. megjelöléssel számlázta le a különbözet összegét. Előadta, hogy a szerződés 1. számú melléklete 9.1. pontja figyelembevételével, a 9.1.1 pontban szereplő kikötés szerint állította ki a számlát. Tévesnek minősítette a számlán szereplő összeg többletdíjnak minősítését.

Az alperes fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérte. Az elsőfokú bíróság döntését a tényállás hiányos felderítése és helytelen következtetés levonása miatt támadta. Álláspontja szerint a felmondás jogszerűsége vagy jogellenessége nem bír jelentőséggel. Azt kell vizsgálni, hogy a felperes számláját jogszerűen utasította-e vissza. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben a felperestől nem a lajstromlistáról való törlés kezdeményezését, hanem azt kérte, hogy az üzemeltetésből törölje a lezuhant helikoptert. Álláspontja szerint a felperes e helikopter tekintetében üzemeltetési tevékenységet nem látott el, az alkatrészek raktározásával, a dokumentációk naprakészen tartásával járó feladatokat egyébként is el kellett látnia a többi azonos típusú helikopter tekintetében. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte a

hatóságokkal való kapcsolattartás költségeire irányuló bizonyítási indítványát. Tévesnek minősítette az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, hogy a ...-i légi bázissal kapcsolatos szerződést nem mondhatta fel úgy, ahogyan tette. Hangsúlyozta, hogy a szerződés bontó feltételt tartalmazott, amely egyébként is megszűntette volna a tevékenységet ezen a bázison. Ezért az elsőfokú bíróság e bázis tekintetében alaptalanul kötelezte alapidíj megfizetésére. A tankolással kapcsolatos légi óradíj felszámítással kapcsolatban azt emelte ki, hogy a jóhiszeműség és tisztesség követelménye alapján a felperesnek az üzemanyag ellátást a ...-i bázison kellett volna biztosítania, ezért az ezzel összefüggő felróható magatartása miatt többletrepülési időt nem számíthat fel.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult az alperes fellebbezése által támadott körben, míg az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján 8.983.824 Ft erejéig jogerőre emelkedett az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezése, továbbá a viszontkeresetet elutasító rendelkezés.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések részben megalapozottak.

Nem vitás tény, hogy a felperes ... lajstrom jelű helikoptere légi balesetet szenvedett és kiégett, ezáltal üzemképtelenné vált, és azt az alperes a mai napig sem hozta repülésre alkalmas állapotba. A peres felek a felperes üzemeltetési alapidíj iránti igényét a légi járművek üzemeltetéséhez, és nem az egyéb feladatok ellátásához kötétk, annak ellenére, hogy a szerződés 1. számú mellékletének 9.1. pontja a díj ellenében ellátandó feladatok között az üzemben tartási, üzemszervezési és a forgalmi kiszolgáló gépek biztosításával kapcsolatos tevékenységet is megjelölte. Erre utal különösen a szerződés 1. számú melléklete 1.2. pontjának az a rendelkezése, mely szerint az egy hónapot meghaladó, technikai okból adódó üzemképtelenséget is olyan körülménynek tekintették, amely díjcsökkentést eredményez. Ezért abban az időszakban, amikor a helikopter egy hónapot meghaladó üzemképtelenség miatt kiesett a forgalmi üzemeltetésből, az üzemeltetési alapidíjat arányosan csökkenteni kell.

Emellett a felek szerződése az üzemeltetési alapidíj csökkentésének esetei között határozza meg azt is, ha egy légi jármű véglegesen elveszti a légi alkalmasságát, amelyen a felek azt értették, hogy a légi járművet a forgalomból hatósági úton kivonják. Ez alapján megállapítható, hogy az alperes érdeke az volt, hogy a légügyi hatóságnál vagy az üzemeltetésre való végleges alkalmatlanság kerüljön bejelentésre vagy a lajstromból való törlés iránti kérelmet terjesszenek elő.

A felperes és az alperes között az alperes légi jármű parkjának üzemben tartására, üzemeltetésére, és üzemszervezésére létrejött szerződés olyan vegyes, vállalkozási, megbízási, szállítási és bérleti elemeket egyaránt tartalmazó szerződés, amelyet ahhoz képest kell az egyes szerződéstípusokra irányadó szabályok szerint megítélni, hogy az adott vonatkozásban melyik szerződéstípus

domináns. A szerződés 2.1. pontja egyebek között a felperes szerződéses kötelezettségei közé sorolja a hatóságokkal történő kapcsolattartást, valamint a repülésügyi szakhatóságok jogkörébe tartozó kérdésekben az üzemben tartói képviselet ellátását. E megbízási típusú tevékenységek tekintetében a Ptk. XL. Fejezetében írott rendelkezések az irányadók. A Ptk. 474. § (2) bekezdése azt írja elő, hogy a megbízást a megbízó utasítása szerint és érdekének megfelelően kell teljesíteni. Ezért a felperes akkor járt volna el a Ptk. 474. § (2) bekezdése szerint az alperes utasításának és érdekének megfelelően, ha a légi baleset miatt kiégett, teljes mértékben üzemképtelen helikopter tekintetében e nyilatkozatok valamelyikét megteszi az alperes utasításának (alapirat 5/A/1) megfelelően. Az, hogy saját díjigényének megalapozása érdekében ilyen nyilatkozatot nem tett, olyan szerződésszegésnek minősül, amelyet sem a szerződés, sem a Ptk. nem nevesít külön. A szerződésszegés pedig jogellenes és felróható magatartás. A Ptk. 4. § (4) bekezdése értelmében a felperes saját felróható mulasztására díj igénye alátámasztása érdekében nem hivatkozhat. Ez alapján sem tarthat igényt a felperes a ... lajstrom jelű helikopterre jutó átalányhányadot is magában foglaló, teljes üzemeltetési alaplíjra.

Megalapozottan hivatkozott fellebbezésében az alperes arra is, hogy a felperes az azonos típusú többi helikopter tekintetében a szerződés alapján egyébként is ellátta az alkatrész raktározással, bulletinek kiadásával és dokumentáció kezelésével kapcsolatos feladatokat, így a ... lajstrom jelű helikopterrel összefüggésben többletfeladatai nem keletkeztek.

Abból, hogy az üzemeltetési feladatok ellátásához kapcsolódott a felperes alaplíj igénye, az is következik, hogy a hatóságokkal való kapcsolattartás nem keletkeztet az alperes terhére alaplíj fizetési kötelezettséget. Ugyanakkor a balesetben sérült légi jármű sárkányszerkezetének a Polgári Légi Közlekedésbiztonsági Szervezethez történő szállításával, valamint a hajtóművek és segédberendezések őrzésével, majd a kiadott légi járműnek a további őrzetével összefüggésben a felperesnek olyan költségei merültek fel, amelyeket az üzemeltetési alaplíj meghatározásánál a felek nem vettek figyelembe. Ezek a Legfelsőbb Bíróság XXXII. Polgári Elvi Döntése szerinti olyan pótmunkák, amely költségeit az alperes köteles a felperes részére megtéríteni. Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt azonban az ezzel összefüggő díjigény összecszerűségét nem vizsgálta. Emiatt ebben a körben a megalapozott döntéshez szükséges adatok nem állnak rendelkezésre.

Az alperes az alaplíj csökkentését a 'A'-'B'-i repülő bázis bezárására figyelemmel is kérte. Erre az elsőfokú bíróság nem látott lehetőséget. A felek szerződése alapján az üzemeltetési alaplíj az alperes légi flottájának üzemben tartásával, üzemeltetésével és üzemszervezésével kapcsolatos feladatok ellátása ellenében illeti meg a felperest azzal, hogy e körben a felek a díjigényt alapvetően az üzemben tartás feladatainak ellátásához kötötték. A felek szerződése kiterjedt az alperes rendelkezésébe tartozó valamennyi üzemben tartott légi járműre, függetlenül attól, hogy azok mely légi bázison teljesítenek szolgálatot. Ezért önmagában az a körülmény, hogy a felperes a 'A'-'B'-i repülőtéren beszüntette a tevékenységét, az onnan másik bázisra áttelepített helikopter tekintetében nem eredményezte az

üzemeltetési alapidíjnak az erre a légi járműre jutó hányaddal való csökkenését. Ezért nem sértett jogszabályt az elsőfokú bíróság, amikor a felperest megillető alapidíjat erre figyelemmel nem mérsékelte.

Az alperes a fellebbezésében tévesen támadta az őt a ...-i bázisra kötött szerződésből fakadó alapidíj tekintetében marasztaló rendelkezést, mivel az elsőfokú bíróság e körben a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság azért utasította el az alapidíj II. címen előterjesztett kereseti kérelmet, mert álláspontja szerint az üzemeltetési átalányhányad külön követelés, amely az üzemeltetési alapidíjon felül nem érvényesíthető. A felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy korábbi üzemeltetési alapidíj számláit az alperes részben térítette, egy légi jármű tekintetében a teljesítést megtagadta, ezért a 2005. május-december időszakra pótlólag számlázta le az erre a járműre eső alapidíj hányadot. A rendelkezésre álló peradatok alapján nem állapítható meg, hogy ezen a címen megalapozottan igényel-e díjat a felperes. Ennek alapvető oka az, hogy e körben maga sem tett olyan egyértelmű nyilatkozatot, illetve tényelőadást, amely alapján eldönthető lenne, mire alapozza igényét. Önmagában a számlák megjelölése a követelés ténybeli megalapozottságát nem támasztja alá. Annak tisztázása nélkül nem lehet ebben a kérdésben megalapozott döntést hozni, hogy a korábbi számlákból az alperes mennyit térített, illetve egy gépre eső átalányhányaddal kevesebbet fizetett-e ebben az időszakban.

A felek között létrejött szerződés 2.2 pontja az üzemanyagok biztosítását a felperes kötelezettségévé tette. Nem tartalmaz azonban a szerződés olyan rendelkezést, amely előírná, hogy az üzemanyagot a légi bázison kellene a felperesnek szolgáltatnia. A szerződés 1. számú mellékletének 9.2. pontja pedig nem jogosítja fel kifejezetten a felperest az üzemanyagfelvétel érdekében megtett repülő útra légi óradíj felszámítására. Ezért - eltérő szerződéses rendelkezés hiányában - e kérdésben a diszpozitív jogszabályok irányadók. A felperes a szerződésben az üzemanyag biztosításával kapcsolatban szállítási típusú kötelezettséget vállalt. A Ptk. 379-385. §-ai alapján nem jogosult a felperes a szállítási szerződés teljesítésével összefüggésben felmerült költségei felszámítására. Amennyiben e kötelezettséget nem szállítási, hanem vállalkozási típusú szerződésre jellemző kötelezettségvállalásnak lehetne minősíteni, úgy a Ptk. 391. § (1) bekezdése irányadó. A felperes e rendelkezés alapján is saját költségén köteles az üzemanyagot biztosítani, s ugyancsak nem jogosult ezzel összefüggésben légi óradíjra.

Az alperes - bár támadta a típusdokumentumok beszerzési költségeire vonatkozó ítéleti rendelkezést is - fellebbezése indokait ezzel összefüggésben nem adta elő. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést hiányos tartalma alapján bírálta el. Ez alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ebben a tekintetben a rendelkezésre álló adatok okszerű mérlegelésével hozta meg döntését. Ezért a másodfokú bíróság ebben a körben az első fokú ítélet megváltoztatására nem látott lehetőséget.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 213. § (1) bekezdése alapján hozott részítéletével az üzemeltetési átalánydíj (alapdíj I.), valamint az üzemeltetési átalányhányad (alapdíj II.) megfizetésére irányuló kereset tekintetében a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a perköltségre is kiterjedően; míg a légi óradíj és a típusdokumentáció beszerzési költsége megfizetésére irányuló kereseti kérelem tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mivel a Fővárosi Ítéltábla részítéletet hozott, a peres felek pernyertességének-pervesztességének aránya nem állapítható meg, ezért a másodfokú perköltségről nem döntött.

, 2011. március 23.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Németh László s. k. előadó bíró, Dr. Lente Sándor s. k. bíró